

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 17. prosenca 1868.

List 3.

Tarbula, *) **keršanska junakinja.**

Zložil Janez Bilc.

Bravcem.

Delectat videre campos segetum
aureis maturatis calamis aristarum;
delectabilis libet attendere campos
ecclesiae Martyrum micantes, plan-
tatos de uno cruore per Agni san-
guinem innocentem.

Sermo 10. s. Fulgentii episc.

Prebiraje stare legende svetnikov nahajamo pogo-
stoma dogodbe, ktere nam globoko v serce segajo.
Vidimo tu na eni strani, kako se je peklenska moč pri-
zadevala in napenjala, da bi Jezusovo na skalo zidano
cerkev poderla in pokončala; na drugi strani pa mora-
mo se čuditi krasnim značajem mučenikov, ki z veseljem
svojo kri prelivajo za Njega, ki jih je odkupil na lesu
križa s svojo predrago kervjo. Naj bolj čudno pri
tem je pa, da ne le čversti možje in močni mladenči so
neostrašeni v obličji smerti, ampak tudi nežne deve in de-
vičice, kterim je Bog vstvaril bolj rahlo serce, ktere
so, bi rekel, že po naravi boječe in plašljive. Tudi one
so z veseljem ko verle junakinje življenje dajale za
sv. vero.

V Perziji so že aposteljni sv. vero z dobrim vspe-
hom širili. Cerkev je v velikem perziškem carstvu cve-
tela in rastla, dokler se ni strašno preganjanje kristjanov
vnelo pod vladno cara Saporja II. Sapor, ki je silo dolgo
vladal (menda od leta 309 do 380 po Kr.), je bil verst-
nik cesarjem Konstantinu Velikemu in njegovim sinovom.
Bil je od začetka kristjanom dober vladar, tako da sam
Konstantin hvali njegovo dobroto in milost v nekem
pismu. Pozneje so po sporočilu starih zgodovinarjev
vedeži in judje kristjane počernili pri njem, da so iz-
dajavci domovine in prijatelji Rimljanov, in pregovorili
so ga, da je začel grozno preganjati in zatirati sv. cer-
kev. Kterega leta ravno se je to silno preganjanje za-
čelo, se ne more natanko določiti. Ker pa zgodovinar
Socomen pravi, da je sv. škof Simeon v začetku pre-
ganjanja kri prelil, in ker Heršenij terdi, da je bil Si-
meon 21. aprila l. 349 umorjen, se je bilo naj berže
to strašno preganjanje začelo tudi v tem letu (349).

Sv. Hieronim in ž njim drugi učeni možaki pa me-
nijo, da je bil Sapor že l. 343 začel preganjati kristjane.

*) Malo imamo Slovenci pesem junaških, s kakoršnimi se narodu
njegov duh veselo oserčuje in pozivlja; ne dromimo torej, da
se bode častitemu občinstvu prav vstreglo s tem lepim delom
našega znanega pesnika, ki utegne po svoji obširnosti nekako
s prvim polletjem dokončano biti. Vr.

Pa naj si že je, kar je, v tem so vsi cerkveni zgo-
dovinarji edini, da takrat je perziška cerkev grozno
veliko terpela. Trinog je cerkve oropal in popalil, škofo
in mašnike moril in brez števila kristjanov končal, med
njimi škofa Simeona in sv. devico Tarbulo. Stan sv.
cerkve v Perziji pod Saporjem II in smert sv. mučenice
Tarbule Ti bo spevala, častiti bravec, moja pesem. Naj
vnema Tvoje serce k spoštovanju in k ljubezni do Tvoje
matere katoliške cerkve, ktera se mora ponašati s ta-
kimi spričevavci, s tako hrabrimi junaki in junakinjami.
V Ternovem na Notranjskem.

J. B.

Vvod.

Premrzle zime neprijetni dnovi
Vmaknili so že se od nas;
Potihnili studeni so vetrovi,
Pomlajen kaže zemlja nam obraz.

Le hribom sneg odeva glave,
Razgrinja pomlad zelen pert;
V pomladnem cvetu so dobrane,
Cvetlica kinča travnik, vert.

Z dreves ko sneg se siplje cvetje,
In kaže se že mladi sad,
In sliši se pastirjev petje
V dobravi danes pervikrat.

Pojó po logu lahke ptice,
Brenčé po cvetju bčelice;
Metulji serkajo medice,
Iz rož na rože ferfolé.

Kar živo je, se zdaj raduje,
Nemirno v meni je serce,
Nemirno v persih poskakuje:
Me sili peti pesmice.

Praznuje cerkev god častiti,
Da našla sveta carinja
Križ z Jezusa kervjo obliti,
Ki nosil je Zveličarja.

O slavni križ, o znamenje zmage!
Kak peval te dostojno bi?
Slavil Junake bom preblage,
Ki zate so prelili kri.

Oziram se v višavo jasno,
Kjer se junaki veselé;
Med njimi vidim devo krasno,
Devic nešteti pa krog njé.

Na nji blišči obleka bela,
Orudečena je s kervjo;
Se vije oljka ji krog čela,
V desnici ima lilijo.

Tarbula čistost ohranila,
Za slavni križ prelila kri,
Si dvojne zmage venč dobila,
Venč oljkin, limbar čistosti.

Zatorej lira poj devico,
Nevstrašeno junakinjo,
Vesoljne cerkve mučenico,
Devic perzijanskih lilijo.

In Ti, ki deve navdušuješ,
Da trinoge osramoté;
Ki nežnim srcem moč daruješ,
Da zate smert jim ljuba je,

Navdihni, prosim, serce moje,
In v slabo liro moč izlij, —
Da vredno mučenike poje,
Junake vredno poslavi!

Tarbula! pesnik ti daruje
To pesem; glej z višave nanj! —
On tvojo slavo povikšuje,
Ti prôsi v srečnem raju zanj!

(Naslednja spevanje I.)

Božje Dete.

(Po nemškem.)

Vihár bučí, prezeba svét,
In škriplje snég, se dela led;
Bliščé se zvezdice svitló,
Ko bliža Dete se mladó.

Poznate Dete dobro vsi,
Za vas je dalo svojo kri,
Življenje dalo je mladó,
Da vam odperlo je nebó.

Je Dete ljubo, prelepó,
Svetlí mu zlati žar glavó;
Nočí temá pred njim beží,
Ko blagoslov okrog delí.

Molíte k Detetu gorkó,
Bo vselej rado k vam prišlo;
V srcih vaših naj žíví,
In ljubi mir naj vam delí.

Nebeški mir, ki angeljci
So v Betlehemu pevali,
Taisti mir, ki vso zemljó
Osrečil s sveto je nočjó.

M. Končnik.

Dunaj, poglej kako Turk spoštuje katoliško cerkev in njene škofo.

Kako se časi prečudno spreminjajo! Več sto let je bil Turk strah zahodnih kristjanov. Posebno ogerske, slovenske dežele in vsa Avstrija so silno terpele pred tim divjim in strahovitim sovražnikom; pa vedno je bila tadanja Avstrija močna bramba in neomahljiv varh vernih kristjanov, in je v ta slavni namen vse svoje moči natezala zoper ljutega dušmana. Posebno si je dunajsko mesto v tem oziru pridobilo sloveče imé po vsi Evropi, ker je napade turških trum vselej s toliko hrabrostjo odbilo, in po pravici, zakaj svest si je bil Turk in kristjan, da je poderta poglavitna svetna bramba keršanstva in da sovražniku so vrata odperte v vse nemške in tudi daljne zahodnje dežele, ako pade to glavno mesto.

Kako je pa zdaj? Ali je Dunaj še bramba keršanstvu? Ako se ozremo le na poslednji čas, moramo odgovoriti, da komaj več. Dunajski mestni zbor je napenjal vse svoje moči, si pridobiti brezvrno učelišče (pedagogium) za učiteljske pripravnike in ni mogel mirno spati, dokler mu vlada tega ne privoli. Ravno ta mestni zbor se z očitnim pohvalnim pismom oberne do državnega zbora, da je ta po svoji večini podkopaval pravice katoliške cerkve, ktere so ji svitli cesar sami dovolili, in je sklepe delal zoper katoliški značaj šole in zakona. Ravno ta mestni zbor je katoliške škofo, ki so se potegovali za stare pravice katoliške cerkve, laži in obrekovanja dolžil, in njihove sklepe očitno zasramoval. Ravno ta zbor je množico oserčeval, nabirati podpisov zoper konkordat, ki od papeža in od cesarja poterjen zagotavlja

sv. cerkvi potrebnih pravic. In kdo more naštetí vse gerdo zasramovanje, ktero so bljuvali leto in dan različni dunajski časniki zoper katoliške obrede in pravice, zoper njene služabnike in na ss. skrivnosti katoliške cerkve. Dunaj, ali nisi ti bolj mačoha, kakor pa bramba in varh keršanstva? —

Nasproti pa vidimo, da Turk sam priznava pravice katoliške cerkve, in spoštuje njene pastirje. Ko je bilo pretečeno leto pri stoletnici v Rimu blizu 40 katoliških škofov iz različnih okrajin turškega cesarstva, so vsi terdili, da jim turška vlada dobrovoljno daje potrebno brambo, in da kristjani brez vsih ovir smejo svojo sv. vero spoznavati in po nji se vesti. Veselo so povzdignili sv. Oče oči proti nebesom in hvalili Boga za to nepričakovano tolažbo. Poslali so pa zato tudi zahvalno pismo do svojega poslanca na Dunaj, da naj ga izroči sultanu Abdul Azizu, ki je lansko leto o svojem popotovanji ravno tam bil. V tem pismu sv. Oče svojo veliko zahvalo naznanujejo za milostivo brambo, ktero uživajo katoliški kristjani v turškem carstvu.

Ko je bil preteklo leto za sirske katoličane izvoljen novi patrijarh Ignacij Filip Makus, mu je dovolil turški sultan v posebnem pisanji, berat imenovanem, veči pravice in prostosti, kakor jih daje konkordat avstrijskim katoličanom, namreč, da je imenovani patrijarh in njegovi verni popolnoma prost in nezavezan v vsih verskih in cerkvenih zadevah; da mu noben vradnik ne smé naj manjših ovir staviti; da naj se nihče ne prederzne v cerkvene ali samostanske zadeve vtikati se; da se cerkvenim postavam zastran zakona ne smé nasprotovati; da zakonske zadeve zastran ločitve ima patrijarh po cerkvenih postavah preiskovati in razsojevati, noben drugi se pa ne smé v to mešati; da duhovni smejo odreči cerkveni pogreb tim, ki jih za nevredne spoznajo; da naj se noben vradnik ne vtika v cerkveno in samostansko premoženje; da vsak smé v oporoki prosto svoje premoženje cerkvi voliti; da se pri sodnijah pričati in prisegati smé po keršanski postavi, da od blaga za cerkvene potrebe ni nič davka in dacije plačati; da vse zemeljsko posestvo nogradov in travnikov, hiš in poslopj, ki je cerkvam in samostanom lastno, jim je dano v popolnoma prosto posestvo, in da véрни smejo po svoji volji odrajtovati navadne doneske svoji duhovšini itd. itd. Glej lepe in velike pravice, ki jih Turk daje škofu in katoliški cerkvi!

Drug zgled. Ko je pretečeno leto véliki škof iz macedonskega mesta Duraco hotel iti k stoletnici v Rim, je to naznanil paša-tu ter ga prosil, da naj med tim podpira njegovega namestnika, ako bi bilo treba. Paša mu voši srečno pot in prosi, naj naznani njegovo posebno ččenje poglavarju keršanstva, kterege Turki visoko spoštujejo, in pristavi: namestnik se smé zanesti na mé, ako bo treba pomoči.

Ravno ta škof je kerstil mladega Turka, ter ga sprejel v svoje semenise; pa ga nihče za to ni nadleževal.

Tretji zgled. Armenski škof Arzenij Angoniki pri-poveduje od sebe, ko je šel v svoje mesto novo Cesarejo, da so mu naproti hiteli prvi vradniki, in so mu postrežbo ponujali. Sultan mu je podal red, po katerem ga ne smé nobena sodnija tožiti in soditi, ako sultan posebno ne dovoli. Ko je poznej ta škof bil v Rimu, je pisal o zadevah svoje škofije turškim ministrom v Carigrad, ter je vselej dobil prijazne odgovore in obljube.

Ceterti zgled. Veliki škof mesta Smirne je dobil brez plačila od sultana velik prostor za veliko stolno cerkev.*) Ko sultan sam tje pride, se mu gre poklonit in zahvalit, zraven se pa se prederzne prositi za de-

*) To prelepo novo cerkev, na enem najlepših prostorov mesta, pa še ne čisto dodelano, sem res vidil predlanskim v Smirni. Vr.

narno pomoč. Sultan se posmeja taki prošnji, ter res pošlje v dar 70.000 frankov.

Tacih zgledov bi nam še dalje ne manjkalo, pa jih več nečemo naštevati, temuč le vprašamo: kaj pravi katoliški Dunaj k takemu ravnanju? Kaka je razmera med keršanskim Dunajem in mohamedanskim sultanom do katoliške cerkve? Na kateri strani je pravica in resnica? Ali bi se smeli škofje in zadeve katoliške cerkve v Carigradu tako zasramovati, kakor se to godi na Dunaji in v mnogih krajih katoliške Avstrije? Sram vas bodi, vi nehvaležni in nezvesti otroci katoliške cerkve, ki se do svoje matere tako vèdete in tudi judom in drugovercem k temu priložnost dajete! Pojdite tje in učite se od Turka kaj lepšega!*) (Gl. Wien. Kztg. št. 52, 1867).

—a—.

Prava ljubezen.

(Konec.)

II.

Nekoliko dni po tem dogodku, ko se je bilo solnce že poslovilo s krajino, pridirja po cesti proti pogorišču jezdec na pénatem konji. Vidi se, da mu je vsak trenutek drag; dirja namreč tako, kakor da bi se z vetrom kosal, da zemlja doni pod njegovim vrancem. Že od daleč zagleda selo, ali stresne se. Pridirja bliže, in vidi ogoréle stene svojega domú, na mestu prijaznih hiš poprej — grozno pogorišče. Na ves glas zakliče: „Za Boga milega! ali tudi tù so bili Tatarji! — Uboga mati!“ — Zakrije si oči z roko in glasno zaječi.

Nesvésten hiti k mogili, kjer nekoliko vaščanov koplje grob ubitemu stražniku. To so njegovi služnici, ki so se vernili z zatišja. Žalosten mu jame pripovedovati eden: „„Gospod! ljubi naš Gospod! prepozno ste prišli, zadela nas je velika nesreča: prihrula je strašna derhal Tatarjev, kakor Božja šiba; oplenili so nas in požgali vse. Ljudje so pobegnili v gozde, koder se še zdaj skrivajo, kakor se more kdo, drugi pa so pobiti, ali naj večja nesreča je to, ker so našo ljubo gospo, tvojo mater, odpeljali Tatarji.““

Na to grozno novico strašno zavpije in zažaluje Krištof Stremski. Ta, ki je poprej derzno nastavljal persi bitvi in tatarskim strelam; ta, ki je neboječe zaganjal se v naj ljutejši boj — ta je onemogel o tej bolestni vesti. Kakor bi mu bilo tisuč bridkih mečev prebodlo serce, taki je bil to pot. Ljubezen do matere premaga vojščaka. Ni šel naprej na svoj dvor, temuč plane zopet na konja in oddirja. Ni se zmenil za svoje rane, in ne za dolgo težavno pot: zginil je za Tatarji; ni mislil na to, kaj se mu utegne pripetiti, ni mislil na nevarnost med divjaki; le dalje, zmerom dalje dirja, da bi dojezdil mater — ali živo ali mrtvo, ko bi tudi na konec sveta moral za njo, da bi jo le iztergal iz terdih rók neusmiljenih Tatarjev.

III.

Po dolgem in težkem poti, na jež in peš, pride ves truden in spéhan k tatarskemu poglavarju. Stopi pred-enj in vsklikne: „Na moje življenje izpusti mater!“

Dolgo časa se je tatarska vlada branila, naposled je iz strastne lakomnosti vendar odločila, da mu dá mater nazaj, če dá toliko liber zlata za-njo, kolikor je težka. Blagi sin je bil zadovoljen s to poboto, lakotni Tatarji pa so mu dovolili, da smé obiskati mater in ostati pri njej. S solznimi očmi je stopil čez prag v smradno ječo. Na gnjili slami leži onemogla, umirajoča mati. Ječe se verže k njej na kolena. Starčica spre-

gleda, in zagledavši ljubega sina se razveseli in nje usta šepečejo tiho molitvo Najvišjemu na hvalo.

Teden je minil za tednom, ali nesreča se ni nič spremenila ubogima nesrečnikoma. Neusmiljenih Tatarjev se je nesterpnost lotila. Ker je bil Stremski znan viteškim vodjem svojega naroda: Tarnovskemu, Zamojskemu, Sangušku in Sapiehu, ker so ga poznali, kak hraber vojščak je Krištof, jim je ponudil vso svojo vas in dosmertno službo za stavo, da bi mu pomagali odkupiti mater, osvoboditi jo iz tatarske sužnjosti, da bi torej berž zložili za-njo 180.000 poljskih goldinarjev.

Niso mu skalili nade prijatelji. Zložili in poslali so mu 200.000 poljskih zlatov. Berž gre k materi in ji oznani to veliko dobroto. Plamen žareče radosti se posveti starčici na vsahnélem obličji, zasije gorka nada, da se zopet verne v svojo vas, k svojim ljudém; ali ta radost je terpela le nekoliko trenutkov, kajti njena duša je bila že na odhodu. Vsa onemogla se skloni na slamnatem ležišču, položi roke na hvaleznega sina, s tihim, umirajočim glasom pošepeče poslednji blagoslov, leže in zdihne dušo Bogu.

Ko so Tatarji vidili, da jim je po vodi splaval plen, hočejo precej zakopati merliča. Ali sin je poprosil, naj mu pusté vsaj materino truplo. Lakotniki mu odgovoré: „Damo mrtvo mater, če odšteješ za-njo toliko, kolikor bi bil za živo imel dati.“ Krištof je odšel vso popotnino Tatarjem, neusmiljenci pa so pograbili novce in pustili sina z mrtvo materjo.

Stremski poklekne pred najdraži biser svojega serca, prime spoštljivo in zadene truplo in v duši zagotavlja, da ga hoče prinesiti v domačijo.

Kar je sklenil, to je dopolnil.

Od vasi do vasi gre s predrago težo. Ker nima ne suhega beliča, da bi se živil na poti, mora prositi. Ali njegova ljubezen je divjemu ljudstvu serca predirala. Bile so take ženske, da so počastile to veliko darežljivo ljubezen Stremskemu in dajale vredno miloščino. Še le nekoliko milj daleč na poti si je že premogel kupiti voziček in z lastnimi rokami je peljal mrtvo mater na poljsko mejo. Tatarke pa so kazale svojim otrokom za njim: „Glejte to je Poljak, čestitljiv, pošten sin. Spominjajte se ga!“

Domú pride, čedno spravi in pokoplje mater v pričo mnogo ljudstva v domačo gróbnico.

Začel je zopet gospodariti in delati, da bi milostnim rojakom splačal dolg. Bog je blagoslovil dobrega sina. Nekoliko dolga je plačal še živ, na smertni postelji pa je ves svoj imetek odkazal za ostali dolg. Pokopali so ga k ranjci materi, in ostal je vsem v neugasljivem spominu: hraber bojniak v bitvah s Tatarji, pošten srenjčan, ljubeznjiv gospod svojim podložnim in naj boljši sin.

Ali se tudi papež spoveduje?

Vsa Amerika pozná vélikega Fr. Ks. Veningerja; katoličani, protestantje in vsi drugoverci ga spoštujejo in ljubijo. Tega moža je l. 1853 v čolnu na jezeru Michiganu metodiški pridigar nekaj prašal. Približa se mu namreč in reče: Ali smem Vas nekaj prašati? Zakaj ne, reče misijonar. Slišite, reče nato: „Ali se tudi papež spoveduje?“ To je res da, je bil odgovor. „Kaj, papež se tudi spoveduje?“ zakliče ves začuden. Kaj pa da, mu odgovori, ako bi papežu ne bilo treba spovedovati se, bi se tudi nobenemu drugemu človeku ne bilo treba. Menite kaj-li, da ni tudi papež človek in greha zmožen; in ali je mar Kristus zanj drugo cerkev postavil kakor to, ktere poglavar je on (papež)? „Komu se pa spoveduje?“ praša stermeči krivoverec. „Se mar spoveduje Kristus Gospodu?“ Ne, mu odgovori Veninger, spoveduje se kakemu mašniku. „Tega pa vendar še nikoli

*) Samo po sebi se razume, da iz enacih posameznih lepših žarkov iz Turčije noče ne Danica in ne kdor si bodi sklepati, da je tam zdaj vse dobro.

nisem slišal,“ odverne zavzeti pridigar. Preslavni mož pa mu reče: Gospod, prašajte me še več o katoliški cerkvi, ker pač marsikaj drugega tudi še niste slišali!

K temu pa tudi jaz tebi nekaj povém, preden to zgodbo dokončam, ljubi bravec, ako si morebiti izmed tistih, ki tretji in četerti sv. zakrament opuščajo. Ti si morebiti že slišal od nevednežev ali pa hudobnežev marsikaj zoper spoved govoriti. Morebiti ti je kdo celo protestanško obrekovanje na uho prinesel, češ, da so spoved duhovni iznašli! Nisi pa morebiti še nobenkrat bolj natancega nauka o spovedi bral, nisi še prevdaril, da zapoved spovedovati se je tako stara, kakor stare so besede: „Prejmite sv. Duha; katerim bote grehe odpustili, jim bodo odpušeni, in katerim jih bote zadržali, jim bodo zadržani.“ (Jan. 20, 22. 23.) Kaj meniš, ali bi vedil mašnik, kdaj sme grehe odpustiti in kdaj pa zadržati, ako bi se jih spokornik ne spovedal? Ali je že kdej kak sodnik sodbo sklepal, da ni vedil, za kakošno reč? —

Pa ti, ki poslušáš nauk judovskih romanov in nevernih pisavcev lažnjive marnje, morebiti tudi tega ne veš, da so se verniki ob vsih časih spovedovali. Klemen rimski, ki je živel še ob času sv. Janeza evangelista, vernike priserčno opominja, naj se svojih grehov mašnikom spovedujejo, da se po njih posredovanji z Bogom spravijo. Ravno to pričajo drugi učeniki in cerkveni očetje prvih stoletij, n. pr.: Irenej, Ciprijan, Origen ... Tertulijan pravi v drugem stoletji, da se jih veliko sramuje, mašniku svojih grehov odkritoserčno spovedati se, in se s svojo sramožljivostjo pogubijo.

In ko bi bili spoved iznašli mašniki, kakor te morebiti lažnjivi preroki kajfajo, bi jo bili iznašli le samo za druge vernike, ne pa tudi sami za-se, ki se morajo zavoljo vsakdanje sv. maše še zlasti bolj pogosto spovedovati. Vsim očitna reč pa je, da mašniki, škofje, papeži, cesarji in kralji z drugimi verniki — vsi se morajo spovedovati. Ti sam veš, da spoved ni prav prijetno opravilo, in ko bi jo bil kak človek iznašel in hotel na novo zapovedati, vsi bi bili zoper njega, še naj bolj pa duhovni, katerim je ena naj težjih dolžnost: spovedovati in k spovedi hoditi. In ti, nespametni katoličan, ki spoved opuščáš, se nekaj ss. zakramentov oropaš sam, nekaj te jih utegnejo oropati pa še svoboduhi, ki hočejo zakon županom dati, in tako boš nevedoma luteran postal — le še z dvema ali tremi sakramenti; — pravi krivoverec. Katoličan tako nisi več, ako velikonočno spoved in obhajilo opuščáš.

To ti bodi k seru gnano zlasti sedaj, ko se prično imenitne opravila, o katerih imaš naj lepši priložnost svoje življenje vravnati, ako je zmedeno. Te opravila so bile oznanjene v zadnji „Danici“, namreč: Štiridnevica pri oo. Frančiškanih v osmini presladkega imena Jezusovega, in pa tridnevnice po farah, velebane lansko leto od sv. Očeta.

Zdaj pa še nekaj!

Spredej imenovani metodist ni imel toliko serčnosti, da bi bil poslušal, ko mu je gosp. Veninger dovolil, da naj ga še dalje praša o katoličanstvu. Morebiti tudi ti bolehaš za Pilatovim strahom? Prašáš morebiti s Pilatom: „Kaj je resnica?“ Preden pa to bolj natanko slišiš v katekizmu ali kjer si bodi, oberneš herbet in greš svojo staro pot med ternjem vraž in pregréh naprej, če ravno te tako neusmiljeno tarejo in stiskajo. Morebiti še pričujočega spisa vsega ne boš do konca čital.

Po zbiralish, sobanah in kazinah se kliče: „Licht, Licht, nur mehr Licht!“ v sercih je pa vse temno! Da te bo večni Sodnik na odgovor poklical, je tako gotovo, kakor se moraš pred časnim sodnikom odgovarjati, ako si tožen in prašan. In to se utegne zgoditi že nocoj,

ali pa jutri. Zmiraj se enake naglice slišijo. In ti zanemarjaš toliko dni svojega življenja večno svojo osodo!

Kmali po Lutrovih časih je popotnik Šerer med potjo v Požun v neki hiši dečku pokazal križec in ga je prašal, če pozná na križ Pribitega? Deček ga ni poznal. Ležale so pa na drugi mizi kvarte, Šerer vzame kupo kralja in praša paglavca, če pozná tega, in vesél mu odgovori: „O poznám, to je kupa kralj!“ — Kdo vé, če nisi enak nevednež tudi ti, — najden za svet, kakor bi imel do sodnjega dné živeti, — v temi za večnost, kakor bi ti ne bilo nikoli pred sodbo iti? Popotnik je zdihoval zavoljo unega dečka zagovedenosti, cerkev pa zavoljo tebe. In ti se zato morebiti jeziš, kakor svobodnjak 19. stoletja, in se ti kadi že zato, ker te cerkev svari in opominja; celo pritožuješ se morebiti, da se ti sila dela! Ali pa še na krošnji svojega napuha nejevero na prodaj nosiš, kakor goljufljiv kramar, ter si kervavi rabelj, ker mladini in drugim moriš njih dušno življenje, njih časni pokoj in večno srečo.

Pa ne bilo bi vender morda še zamujeno tudi za-te, ako bi se ti tako zgodilo, kakor je storil cesar Benjaminu.

Ta Benjamin je bil bogat, imeniten jud in mestnjak v Neapolu na Jutrovem. Davno pa je že umerl, živel je namreč pod cesarjem Heraklijem pred 1200 leti. Cesar Heraklij je popotoval v Jeruzalem, in pri judu Benjaminu je čez noč ostal. Kaj srečnega se je Benjamin štel, da more svojega gospoda in cesarja pogostovati, in vse je staknil, da bi mu dostojno postregel. Pa tudi imenitni gost je razodel polno zadovoljnost in veliko radost zavoljo tega. Pošljejo pa Neapoljani poročnikov k cesarju, ki mu izroče pismo, v katerem so kristjani Benjamin terdo tožili, da je naj hujši in nepreprosljiv sovražnik kristjanom. Poslanci odidejo in cesar Benjaminu pokliče na odgovor. Jud nobene reči ni tajil in naravnost je povedal, da ga vest veže, kakor meni, da sovražnikom svoje postave vso škodo napravlja, kolikor koli premore, samo da državne postave ne prelomi. Toda cesar tega ni sprejel kakor si bodi, temuč je obsodil zatoženca, ki je svojo napako spoznal. Ali kaj meniš, k čemu ga je bil obsodil? Gotovo ne premehko, kaj ne, da ne? Sej takrat še ni bila postava jetnikom okovov snela. Obsodba cesarjeva je bila prava cesarska, ali bi djal — salomonska, — tako-le: „Jud Benjamin naj se dá dobro podučiti v veri, ki meni, da jo mora zavoljo svoje postave čertiti in preganjati.“ Cesar sam zdajci naroči čverstega učenika, ki juda prične učiti. Konec te do godbe pa je ta-le: podučljivi Benjamin naslednjič kristjanov ni več preganjal, temveč postal je sam verni kristjan.

Ne prištevam vsakemu, kdor izmed keršenih Benjamincev to bere, take ravnoserčnosti, kakoršna je navdajala unega Benjaminu, zakaj vera in življenje veri primérno je dar Božji, ki iše tudi moške prizadeve od strani človekove, k čemur si ne mara vse premehkužen — v svojo lastno nesrečo. Poskušnje pa je vender le vredno pri slehernem. Velika in premišljevanja vredna je namreč beseda sv. aposteljna Jakopa: „Bratje moji! Ako je kdo izmed vas zašel od resnice, in ga kdo spreoberne: vedi, kdor grešnika zaverne od njegove napčne poti, da on njegovo dušo reši smerti.“ (Jak. 5, 19. 20.)*

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. „Laibacherica“ je te dni modrovala, da naša „Danica ne hodi pred solncem, ampak pred temo, ker ona vsacega ekskomunicira, kdor v konkordat ne veruje.“ — Še Ausrufungszeichen — in lõp: naredila

*) Gl. „Rationalismus, Protestantismus und Unglaube“ v F. X. Weninger, Mainz 1864, str. 125 id., — in: Populäre kath. Dogmatik v H. A. Lehmann, Schaffhausen 1867, st. 269 id.

je „Laibacherica“ „majsterštuk“, ktere ga je drugemu nasajala: ona je „Danico“ v „temo“ „ekskomunicirala.“ — „Danica si prizadeva — ne pred, ampak za Solncem — Kristusom hoditi ter učiti, kaj je prav in kaj napčno, ne izobčuje pa nikogar ne; ta oblast je v višjem področji; uzurpira si jo k večemu tudi „Laibacherica.“ Toliko pa se vendar zanašamo, da pravo pot kaže, pa da „lajbacheričino“ katoliško vredništvo in pisavstvo močno močno pregrešno in nehvaležno dela, ker je z judi vred potegnili zoper zavezo, ki so jo storili svitli cesar z namestnikom Kristusovim, in tudi katoliške prebivavce naše dežele k temu moti. — Ima pa blezo „Laibacherica“ ključke še k drugi „ekskomunikaciji“, ker slehernega izmed „inteligencije“ ekspungira in med sužnje bacne, kdor z njo vred konkordata ne klesti in ne mlati; čimu bi bila sicer ravno undan zopet govorila o „okovih konkordatnih?“ Tudi nam je — „v naši temoti“ — vendar neka lučica posvetila, zadaj da „Laibacherica“ tolikrat „Daničino“ blago po tihotapsko za svoje prodaja? Sram jo je namreč povedati, da iz take „teme“ uzma.

— „Laibacherica“ imenuje leto 1867 „polno blagra“ (segensreich) za Avstrijo! Vendar pa skerbna konkordatolušivka govori še o „okovih konkordatnih.“ Kdo vé, zakaj? Konkordat ji ne brani njenega kruhka in provizijončka vživati; je do danes še ni vkoval v železje, o katerem govori; — je ne psuje kakor n. pr. ona „moravske ultrase“ in „nevarne vodje“, je ne razločuje od njenega „civilnega zakona“ z germanstvom in ne poročuje s slovenstvom. Konkordat ni „Laibacherici“ nič žalega učinil. V oziru na to, da „Laibacherica“ ne more prehvaliti lanskega leta, naj omenimo le to, kar tudi državni zborniki in nihče ne taji, da le nepremakljiva sila Madjarov je kriva (Zwangslage), da je cesarstvo tako razcepljeno v dva kerhla, da le v vladarji, državnem ministerstvu za zunanjstvo, za vojsko in denarstvo sta oba še združena. In v deljenji dolgovi in stroškov je tolika teža zavaljena na takrajlitavske dežele, da vsi dvomijo, če jim bodo mogle kaj. Zraven tega se je preteklo leto pričel nesrečni umetni upor „liberalcev“ zoper cerkveno s cesarjevo moško besedo poterjeno zvezo s sv. Očetom, ki je toliko vérnih in med vsimi naj zvestejših podložnikov užalil, ter se nikoli ne more blagor imenovati. In poslednjič naj se pogleda na Česko, Moravsko, Slovaško, Hervaško, Tirolsko itd. Rane skrivati se ne pravi rán celiti. —

— Nova zvezda „liberale kulture“ obeta biti Primorcem in Furlanom „Görzer Ztg.“ iz ktere kipí neka zagrizenost zoper cerkvenstvo, da ne kmali take. V enem samem listu nesrečo cesarja Maksa na duhovstvo krivično navaljuje, zaničuje videmskega nadškofa, — in duhovna, ki je svaril vernike pri keršanskem nauku v goriški stolnici zoper brezbožno časninstvo ter tudi zoper „Görzerico“, nikoli dosti opsovati ne more. —

Od gorensko-goriške meje. — Močno močno se nam dozdeva, da med mnogimi drugimi bratovščina sv. Cirila in Metoda svojega vtemeljitelja milo milo pogreša. Vsako leto so nam ob času godovanja teh slavnih dveh slovanskih apostolov pokojni goreči Slomšek govorili o lepem napredku, ki ga bratovščina dela, pa tudi o zlatem sadu, ki ga njena molitev rodi. Kaki dve leti že nam o tem nihče veliko več ne naznani, pač pa nam nasprotno katoliški veri prijazni listi le veliko prepogosto pripovedujejo, kako da razkolništvo postaja vedno bolj prederzno, in kako se je po pravici bati, da bi se ono ne stegalo le še vedno bolj in bolj s svojimi kremplji po naših sévernih verskih bratih, ter odtergalo jih siloma od njih prave in naj boljše matere katoliške Cerkve. Živa potreba je toraj, da bratovščina sv. Cirila in Metoda ne oterpne, marveč napne vse moči, da bi toliko bolj

goreče delala za povikšanje katoliške vere, ter za spreobrnjenje razkolništva.

Če se ne motimo, smo brali lanskega leta nekje vprašanje: Kakošne molitvice bi bile posebno pripravne za naše slovenske šole? Tukaj-le pa se Vam, blagi slovenski gg. kateketi in učitelji! ponudi odgovor: Vpišite vsak svojo šolo v bratovščino ss. Cirila in Metoda, in opravljajte vsaki dan vestno s svojo mladino z vso mogočo pobožnostjo bratovsko molitev! Če bi po vsih slovenskih šolah dan na dan toliko tisoč nedolžnih otrok povzdigovalo nežne svoje ročice proti nebu in iz serca molilo k Očetu nad oblaki za „odločene brate in sestre naše“, ali smemo dvomiti nad lepimi sadovi? In to bi bilo pravo, resnično rodoljubje. Poskusimo!

Iz dna duše želim, da bi teh verstic ne prezerl noben slovenski g. kateket in učenik, in da bi ss. Ciril in Metod na letošnji praznik njihovega godovanja imela toliko novih udov svoje prelepe bratoljubne bratovščine, kolikor šteje slovenska zemlja šolske mladine, in otroci naj vsaki dan skupaj glasno bratovsko molitev opravljajo, — če tudi dopoldan in popoldan, je še toliko bolje. —

Z velikim hrepenenjem bomo pričakovali, kaj nam boš, ljuba „Danica“, letos o prazniku ss. Cirila in Metoda naznanila. Upamo pa, če tudi verli „Učiteljski Tovarš“ naš svet za svojega sprejme in šolam priporoči, se bosta slavna svetnika na letošnji dan svojega godu z dopadajenjem ozirala z nebés doli na naš blagi mladi slovenski zárod. Naj bi tako bilo! Bog!

Neduhóven.

Iz Amerike. (Iz pisma g. mis. Nac. Tomazina). Bil sem zadnje poletje v misijonu med Indijani ob pijavškem jezeru (angl. Leech-Laku, po indijansko Gosagokwadijemekaj), 80 milj angl. proti severju od Krow-Winga, kjer sem imel veliko opraviti s podučevanjem v keršanskem nauku, branji in petji; med tem časom sem kerstil nekaj odrašenih divjakov in nekaj otrok. Stanoval sem v hiši nekega pol-indijana, ki me je sicer po svoji moči z vsim potrebnim preskerboval; ali velikrat nam je pa vsem skupaj terda hodila, sosebno zastran živeža. Prinesel sem bil s seboj tje samo malo moke in nekaj čaja; ali to je bilo hitro pospravljeno, in potem so bile naš živež ribe, ki so jih nalovili v tamošnjem jezeru, pa divji čaj, nabran po hosti. Veseli smo bili, kadar so dosti rib vjeli, ktere smo potem kar samo v vodi kuhane in neosoljene jedli; ali žaltova je bila, kadar so le kakih 6 ali 10 malih rib vjeli, in smo te morali deliti med kakih 10 ali 12 oseb za zajutrek, kosilo in večerjo. In kako so ribe pripravljali? Ženske so jih pred kuho sicer še dosti očedile, potem pa v lonce djale — naj pred ribe, verh rib pa še čeva z vsim, kar je v njih bilo! Lahko misliš, kakošna jed je to bila! Ali vesel bi bil, če bi bil le takih rib in tako kuhanih vsak dan vsaj dvakrat zadosti imel; pa še tega ni bilo vselej. Včasih sem še le zvečer ob 7 zajuterkoval, in kaj? Malince, ki sem jih pa sam nabiral po hosti. To se je zgodilo namreč takrat, kedar niso nič rib vjeli, čez dan pa tudi nisem utegnil malincev nabirati, ker sem imel preveč opraviti s podukom; svojih učencev pa tudi nisem hotel pošiljati v gozd, zato sem moral čakati do večera. Ali še celó ta večerni „zajutrek“ mi je že tudi spodletel, ker me je nastala huda nevihta prepodila od bére, tako da sem imel post ves ljubi dan.

Ali na vse take primerljeje sem se z Božjo pomočjo privadil sčasoma, in upam, da mi bo tudi zanaprej mogoče z Božjo pomočjo vse take težave voljno preterpeti. Le vi na Slovenskem nikar ne pozabite z molitvijo nas podpirati v težavnem delu. — 12. avgusta sem se ločil

od svojih divjakov in pol-indijanov. Težkega serca smo se ločili. Neizrečeno hvaležni so mi bili revčeki za poduk in so me prosili, da naj kmalo zopet k njim pridem. Odgovoril sem jim prav po njihovo, da bi rad zdaj že pri njih ostal, ali moj Veliki černosuknjarij (namreč mil. škof; divjaki nas kat. duhovne po naši obleki tako imenujejo) me kliče, mene in vse druge svoje černosuknjarije, da naj pridemo k njemu v njegovo veliko kamnitno koč v veliki vasi, da bomo skupaj molili, in Velicega Duha prosili za odpušanje grehov, — in sem jim obljubil, da me bo veselilo jih zopet obiskati in prebivati med njimi berž ko mi bo mogoče.

V čolnici iz brezove kože odrinem po jezeru. Še enkrat se ozrem proti bregu, kjer so moji verni stali, milo gledaje za černosuknjarijem; še enkrat zavriskajo k odhodu in mahajo s klobuki, in zraven vidim kako si možje, žene in otroci solze brišejo. Tudi jaz zamahnem s klobukom še enkrat, „Bo žo!“ zavpijem in breg se nam je oddaljeval bolj in bolj. Spremljan od indijanskega mladenča novokeršena in njegovega strica, še nejeverca, sem pot 80 milj dolgo, čez veliko jezerov, kjer smo morali čoln in vse svoje reči iz enega jezera v drugega čez velikrat kaj dolge pota prenašati, — še zadosti srečno v dveh dneh in pol dokončal. Muskiti = ameriški komarji, se vé da so nas tudi silno nadlegovali v prečudni množici; posebno zvečer na krajih, kjer smo prenočili.

14. avgusta popoldne srečno priromamo v Krow-Wing. Ko sem bil še daleč od mestica, zagledam že nekaj, kar še nikoli pred nisem vidil: — prikaže se križec na nekem malem zvoniku, in ko bližej pridem, ugledam tudi novo cerkvico na lepem hribčku ob reki Misisipi. Zeló me je to razveselilo. Gospod Buh namreč je pričel 12. julija leseno cerkvico delati in ob mojem prihodu v Krow-Wing je bila že skoraj dodelana. Nisem se dolgo mudil v Krow-Wingu. G. Buh me je napravil, da bi mesti njega šel v Bell-Prairie med Kanadce veliki Šmaren obhajati, in ker je ravno neki Kanadec iz Belle-Prairie z vozom bil domú namenjen, sem se z njim tje odpeljal. Drugi dan sem imel tam veliko mašo, francosko pridigo in večernico. 16. avgusta prideta dva Nemca, ki sta v Krow-Wingu pri novi cerkvi delala, z malim čolničem v Belle-Prairijo in 17. avgusta se vsi skupaj odpeljemo v istem čolničku nazaj. Od začetka je vse dobro šlo, ali kakih 10 milj pod Belle-Prairijo smo na Misisipu prišli do kraja, kjer voda čez skalo pada. Tu nismo vedili, kje bi naj bolj varno bilo skoz priti, in ravno smo hotli h kraju vesljati, ali dereča voda je vzela čoln z nami vred, vergla ga na skale in čez nje v hude valove trešila. Čoln je bil berž poln vode in v hudih valovih je začel se potapljati. V tej nevarnosti začnem jaz plavati, oblečen in s težkimi čevlji na nogah; priporočim se presv. Devici Mariji in po hudem boji z valovi, se vé da ves oslavljen in utrujen, srečno zopet pridem na suho. Zelo me je razveselilo, ko vidim, da sta tudi tovarša Nemca rešena in da sta celó čolniček otela in ga pritirala do brega, zlasti ker sta tako plavati znala kakor kamen. Pravila sta mi potem, da se je bil čoln dvakrat okoli zabernil, da sta se pa obadva vedno terdno držala za čoln. Vse naše reči so takrat po Misisipu splavale, celo moja suknja, ktero sem slekel, da sem ložej veslal, ker je bilo zelo vroče, in moj klobuk, ravno tako tudi novi talar iz škofovega suknja, popotni brevir, ki si mi ga ti poslal, in vse druge reči, kar sem jih sabo vzel — vse vse je po vodi šlo. Kaj torej početi tam v hosti, daleč od ljudi; golorok, gologlav, ves zmočen? — Sklenemo, da bom jaz šel k nekemu katoliškemu Nemcu, ki je katic 5 milj od tam prebival; una dva Nemca pa da bosta po vodi ob kraji naprej šla, in sku-

šala vloviti kaj naših zgubljenih reči. Sklenjeno storjeno! Jaz grem k Nemcu, kjer sem bil prav dobro sprejet; una dva pa po vodi doli. Ali reveža nista vlovila nič drugega, kakor samo moj klobuk. Nemec, h kateremu sem šel, me je še tisti večer s svojim vozom peljal nazaj v Belle-Prairijo, kjer mi je g. Buh eno svojih sukenj posodil in kjer sem hostije in vino za mašo dobil, da sem drugi dan v nedeljo mogel v nemškem misijonu maševati, kamor me je dobrotni Nemec drugi dan zgodaj peljal. Od nemškega misijona v Turiversu sem se podal 19. avgusta z g. Buh-ovo suknjo v št. Cloud in 20. avgusta od tod z g. Buhom po železnici v št. Pavel, kamor sva proti večeru prišla srečno in od škofa Tomaža L. Grace-a prav prijazno bila sprejeta. Tam sem tudi že g. Trobeca dobil. Našo novo cerkev v Krow-Wingu smo zadnjo nedeljo mesca oktobra, t. j. 27. okt. slovesno posvetili. Kolikor je zdaj dodelana, veljá že 1700 dolarjev, ali 3500 gold., od katerih je skoraj polovica še na dolgu. Torej če si od dobrotnih rok kaj nabral za našo cerkev, prosim te lepo, pošlji mi hitro; ker tako kervavo za cerkev potrebujemo, da pregloboko ne zabredemo v dolgove, ker stala bo še zelo veliko, predno bo vsa prav dodelana. — Vam vsem vošim veselo novo leto in Vas priserčno pozdravljam in se priporočujem Vaši molitvi. —

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Linški mil. škof je „Tagespošto“ in „Welser-Anzeiger-ja“ posvaril zavoljo določne sovražljivosti teh listov zoper cerkev in naznanil je vrednikoma, da zavoljo svojega lastnega in zavoljo zveličanja ljudstva naj v prihodnje ne žalita katoliške Cerkve; če to ne bo pomagalo, bode višji pastir ljudstvo pred branjem teh listov očitno svaril in vrednika po cerkveno kaznoval. — „Novi Frajerci“ so se jele zavoljo tega judovske hlačice tako hudo tresti, da je — ne že beričev, kakor sicer take baže junakinje — temveč samega „justic- in kultusministra“ jela na pogajanje klicati.

Sicer pa smo zagazili že tako deleč, da časniki tudi to preiskujejo, če smé škof nad tiskarstvom čuti in ga po zasluženji grajati, ali ne, kar nobenemu časniku ni odrečeno, in navadna reč je, da nas gospodje judje učijo, kaj je katoliškim škofom dolžnost učiti, kaj duhovnom pridigati, njih nauke pa z nezmerno prederznostjo zasramujejo. „Neue Freie“ n. pr. je te dni znaneza Mazini-a za pravo maslo katoličanstva razglasila, — tega pervega mavtarja, moža strupa in bodala, kakor ga neki časnik imenuje. Ali se ne bodo tudi katoliški liberalci na pete spravili in jude jeli učiti, kdo je pravi jud?!... Sej tudi ni čudo, ko vsak sovražljivec katoliške cerkve, ki hlače nosi, zamore vrednik postati. Vsaka zdrava pamet spozná, da tako obširen vpliv do vsega naroda, kakor je po tiskarstvu, bi se zavoljo blagra občinstva smel dopustiti le naj bolj zanesljivim in v resnici čednim in nravnim osebam. Eden naj bolj iznajdenih politikarjev in državni poslanec je undan rekel, da otenje Avstrije bi bilo med drugim v tem, da se liberalno časništvo ukroti. —

Kakor se judovstvo meša v katoliško vero, tako tudi v vlado, in to gotovo ni dobro znamenje. „Tirol. Stimm.“ tožijo, kako „Neue Freie“ ministerstvo šunta, da naj med drugimi celo tudi verlega tirolskega poglavarja Toggenburga v kot spravi. K temu pristavlja ta pošteni tirolski list: „V tacih okolišinah je res težko vradnik biti; ako ima vsako ministerstvo množino vradnikov v pokoj djati, in to pot ravno naj zmožniši in naj poštenejši, bomo imeli kmali več vradnikov v po-

koju kakor pa delavnih. Vradništvo mora po taki poti zares ali zmiraj v britkosti biti, ali se pa čisto korumpirati. Zraven tega se državna denarnica zmiraj s pokojninami obtežuje, kakor imamo že nekacih 40 penzioniranih ministrov.“ — Ako imajo judje pravico govoriti, jo imamo tudi mi katoličani, in mi pravimo: ne jemljite katoličanom poštenih katoliških vradnikov! —

Iz Rima vé „Gratzer Volksbl.“, da je novi avstrijski poročnik Krivelli pri kardinalu Antonelli-ju — naznanil milovanje cesarjevo, da on ko dobromisleč katoliški vladar zavoljo dane vstave ne more vse s papežem storjene zaveze (konkordata) skoz in skoz zverševati; kardinal pa je milovanje razodel zavoljo zopercerkvenega gibanja na Avstrijskem, da pa nad cesarjevo vero ne dvomi. —

Koliko bo država bolj sita, ako sné cerkveno premoženje, kaže „Blahovest“ v naslednjem pregledu: Vse cerkveno premoženje na Avstrijskem znaša 185,672.967 gl., in njegovi letni zneski: 19,639.713 gl. Ako država to premoženje sekularizuje, to je, cerkvi vzame, ne dobí gotovih 185 milijonov ne; zakaj odločiti bi se mogle pokojnine (penziji) za redovnike in redovnice (nune) odpravljenih kloštrov, za službe škofov in duhovnov, stroški za sekularizacijo in diete gospodom komisarjem. Po vsem tem bi iz vsega premoženja ostalo naj več 50 milijonov, s katerimi pa bi se avstrijskemu denarstvu slabo pomagalo . . .

Francoski vojaški častniki, ki so sv. Očetu za novo leto vošili, so odgovor dobili, da tista moč, ki se ustavi plenivcem, roparjem in divjakom, zasluži zahvalo od vsih strani. „Meč, ki ste vi z njim opasani, se ne rabi od vas v razdjanje, ampak v obvarovanje; ako ste ga v roko vzeli, da naj zadene puntarje, krivičnike in hudodelnike, ste to delali kakor pomočne trume previdnosti, kakor branivci pravice za vse itd.“, so besede Njih svetosti. Na zadnje so blagoslovili častnike, njih starše in svojce — za časni blagor in nebeško domačijo.

Med kardinali, ki se imajo v bližnjem kard. zboru izvoliti, so tudi ti-le: Lucijan Bonaparte, Dupanloup, Darboy (nadškof v Parizu), Ledohovski (nadškof poznanski).

V Algiru na francoskem Afrikanskem je za silno kolero nastopilo strašno pomanjkanje. Algirski vikš škof je Francosko na pomoč klical in postavodajni zbor je sprejel postavbo, po kateri se bo stradajočim pomagalo. Dveletna suša in pa kobilice, pravi vikš pastir, so spraznile vire vsake pomoči, že več mescev je, kar veliko Arabov živi le še od zelišč in listja z drevja, ki jih jedó kakor živina, zdaj pa v nenavadno hudi zimi prav čisto za lakoto merjó. Viditi jih je, da pri povodnikih (kanalih) na odpadke strežejo, za ktere se prepirajo in jih gladovno požirajo. Že so celo za boleznijo cepane in zakopane živali izkopavali, in kraja živine pri naseljih je tako navadna, da morajo posestniki s pušo v roki varovati svojo lastnino. Zjutraj se vidi izstradancev na kupe, večkrat po 6, 10, 12 merličev na cesti ležati. Preštetje, ki niso presiljene, stavijo število merličev zadnjih treh mescev na več kot 100.000. Škof iz Oran-a (v večerni Algerii) piše nadškofu v Pariz, da se ondi ravno tako strašno godí; in po okrajini konstantinski neki ni nič bolje.

Véliki katoliški zbor bo prihodnjega mesca kimovca v Bambergu na Parskem.

Amerika. Naj stareji ameriška zakonska sta v Flojdi v državi Kentuki. On jih ima 110, ona pa 107 lét. Naj stareji sin je pobalin pri 80 letih. Vilijem Bojd se imenuje mož in se je še o poslednji volitvi sedem milj daleč peljal, da je glasoval.

Novo berilo iz vsih vetrov. Zavoljo pripravljavnega posvetovanja o napovedanem vesoljnem zboru so

povabljeni tudi iz Avstrije znani bogoslovci: dr. Schwetz, c. k. dvorni farnik, dr. Danko, prof. na Dunaju, in dr. Kovač, korar v Koloči; dr. Schroeder iz Dunaja že delj časa v Rimu biva. Iz Nemčije sta povabljeni slavnoznan bogoslovca Hettinger in Hergenröther. — Iz tistih šentpolitiških krajev, od koder so perve konkordatoborske strele švigale, se zdaj naj večí gibanja v prid katoličanstva slišijo, se piše v „Volksfrd.“ Liberalci se bodo strašno opekli, zakaj ogoljufani človek je potlej še bolj goreč, ko spozná resnico. Koga zapeljati in oslepiti, se še ne pravi „liberalcev“ si pridobiti. — Dunajski judje kričijo: „Vsi civilizirani Evropi bomo v stud, ako se dopusti nabira vojakov za papeža po cesarstvu.“ Znano je pa, da po Francoskem, Španjskem, Belgijskem, Holandii, Anglii, po vsi Nemčii, zlasti po severni se smejo nabirati vojaki za sv. Očeta: kje neki je civilizirana Evropa, če ne po teh deželah? Naj berže na Turškem, ker tam se ne zbirajo vojaki za papeža! Tako-le se tički hinavci vjamejo na svoje lastne limanice. — Pri Prerovu v logih na Moravskem je po noči od 4. do 5. t. m. šest ciganskih otrok zmerznilo. (Gr. Volksbl.) — Nezmotljiv pomoček zoper rusoplahost je: „Enaka pravica za vse narode, pa ne le na papirji, ampak v resnici.“ (Gr. Volksbl.) — Pooblastenstva za ogerske in tastranske zadeve so sklicane na 19. t. m. — Na hervaškem zboru, ki se je 9. t. m. pričel, je 17 domorodnih in 49 madjaroljubnih poslancev, kateri so za zedinjenje z Madjarskim. Domorodci bodo neki zoper veljavo zbora protestirali in domú šli, ker madjaroljubna večina je prisiljena, kakor n. pr. na Českem nemška. — Admiral Tegetthoff je za prepeljanje merliča Maksimilijana pri Rotšildu v Parizu 1,200.000 frank. vzel na pósodo. — Celó silni nadminister Bismark in vojvod Ujest, bivši poglavar pruski med pruskim posilstvom v Bernu, sta znanemu Giskratu srečo vošila k njegovemu poministrenju. — Francoska vojna ostane na nedoločen čas v Rimu. — Z Rio de Janeiro v Ameriki je prišlo v London naznanilo, da se je razsul parnik „Santum“, in 400 ljudi se je potopilo; med njimi angleški poslanec. — Kacih 3000 garibaldovcev se je ponudilo vladi peruanski v južni Ameriki službo, in že odhajajo čez morje. — Srečno pot! — Sv. Oče so v apostolskem pisanji pohvalili genevskega škofa Mermilla-a za serčnost, ki jo je skazoval v prid katoliške vere ob času ondotnega Garibaldovega kongresa. Njih svetost razodevajo posebno veselje nad tem, da se v starem Kalvinovem mestu katoliška vera tako lepo razcvéta, kar se zlasti neutrudljivemu prizadevanju Mermillodovemu pripisuje. — Vikš škof vestmünsterski na Angleškem je v pastirskem listu po nalogi rimske propagande katoliškim mladenčem prepovedal obiskovati vseučilišči v Oxford-u in Cambridge-u; tako tudi že večí del drugi škofje. Da tudi tam rogovilstvo ne molčí, je skorej gotovo, toda anglikanstvo se je že naučilo, da zoper katoliško cerkev se nič ne dá opraviti. To je naj bolj očiten dokaz, kako goreče čuje katoliška cerkev, da bi se njena mladina ne popačila.

Poslednje novice. Novo ministerstvo je menda izreklo, da zastran rimskih zadév se bo držalo terde neutralnosti, to je, da se nič ne bo v to vtikalo, če se papežu njegove pravice ohranijo ali vzamejo; pač pa hoče po vsaki ceni gledati, da z laškim kraljestvom v naj boljši prijaznosti ostane. Judovstvo v „Pressi“ se tega silno veseli in pravi, da se nam ni ne s perstom ganiti, da bi ohranili „vladno mumijo — kardinalski zbor pri rimskem vladnem veslu.“ Da jude in liberalce ravno nasprotno veseli, namreč da bi se vse gospóstvo sv. Očeta razdjaló, to je davno znana reč. Pravega katoličana, res da, boli suhota katoliške vlade do zadév sv. Očeta; prašanje je pa, če bode prej potreboval Rim Avstrije, ali Avstrija Rima? —

Iz Ljubljane. Truplo cesarja Maksa je prinesla ladija „Novara“ 16. t. m. dopoldne v Terst in sinoč pozno je prišlo po železnici v Ljubljano, kjer je bilo častno pričakovano od duhovstva, civilstva in vojaštva.

Društvo ljubljanskih rokodelcev se že nekaj časa močno življa; povzdignila ga je tudi zadnja veselica, pri kateri sta bila razun že omenjenih pričujoča tudi deželni svetovalec knez L. Meternih in deželni glavar pl. gosp. Drag. Vurcban. —

V Kalternu na Tirolskem je 11. t. m. umerla znana pobožna zamaknjenska Marija Mörl.

V Rimu se mudi ko gost sv. Očeta Frančišek II, napolitanski kralj. Pred nekimi dnevi je dobil od svojih prejšnjih podložnikov z Neapela pismo vdanosti z obilnimi podpisi. V Neapelnu hoče vse rajši vse drugo biti kakor pa „italijansko.“ Prijaznost in ljubezen za preganega kralja raste od dné do dné. Med ljudstvom krožijo denarji s podobo Frančiška II in z napisom: „Confederazione italiana — laška zveza.“

Zlate bukve 19. stoletja.

Orožje „liberalcev.“ „Wien. Kirchenzeitung“ 16. nov. zastran naše vojske z „liberalnimi junaki“ kaj primérno med drugim pravi: „Naši nasprotniki se nam na boj ponujajo, in kedar za orožje primemo, pa oni na pomoč pokličejo beriče in deržavne zavetnike, ki naj nam usta zamašé in nas hrome storé, da bi oni sami na bojišu ostali, da bi le sami besedo imeli in tudi sami v pravici ostali. Mi pa menimo, ako so naši nasprotniki res tako močni kakor pravijo, naj nas na poskušnjo pokličejo in rečejo: Primate za orožje, kakor hočete, mi bomo vaše udarce ravno tako močno odbijali in poslednjič vidili, kdo bo v pravici ostal. Ali ravno tega ne storé naši nasprotniki, temuč kakor smo rekli, kedar mi po orožji sežemo, oni pred beriči na kolena padejo in za pomoč prosijo. „To tedaj je tem možém „svoboda,“ to je „inteligencija,“ to je „moč“ in „resnica“ 19. stoletja. Tedaj v „zlate bukve“ z njo! Toda ne v navadne zlate bukve, ampak v „zlate bukve 19. stoletja.“

Zastran Garibaldovega napada na Rimsko za- vrača ameriški list „Volkszeitung“ na besede francoskega polkovnika Charas-a: „Če ima morebiti Garibaldi levovo koražo, ima pa k temu dolgouho glavo.“ Celo njegovi častniški častivci se sramujejo zavoljo njegovih baharij in sramotnih del. (Kakšne dolge tirade in hvalisanja v prid tega roparja smo večkrat brali v nekem serbskem listu!... — „Noli aemulari in malignantibus!“ kličemo slovenskim bratom: raji se v našo cerkev povernite, ktero ste nesrečno zapustili.) Vsak čas sicer ta umazani človek široko zazéva, ni mu pa družega iz ust, razun neumnega preklinjevanja zoper duhovstvo, pravi ameriški list dalje, — torej je tudi svojim prijatom že dolgočasen in pristuden. Govorjenje zaznamnuje moža za buteža ali steklega na duhu. (Mavtarji so v tem bolj prekanjeni, kakor Garibaldi, oni imajo pravilo, da le prav pobožno, spoštljivo se je treba do duhovnov obnašati, ker le s tim so kos jih v svoje mreže vjeti). „Junak dveh svetov“ jo je mógel z dolgimi ušesi domu potegniti, — še svinčénke ni v nogo dobil, da ne more veljati za mučenca. Hotel je na Kapitol, toda večno mesto za butoglavca nima nobene „viae triumphalis“ (zmagoslavne poti), temuč le skalo, na kateri so se razbile njegove osnove, in to pot tudi vsa njegova slava. Kako osramoteni morajo zdaj biti tisti protestanski pridigarji in tisti romanopisači, ki so ga primérjali s prerokom, s poslancem Božjim — s samim Bogom! Stara švicarska mamica, ki ga je vidila

pred nekimi meseci ondi skozi iti, je rekla: „Garibaldi ima hudiča,“ priprost kmet pa je odgovoril: „ne ne; hudič ima Garibalda;“ in od tod je sklep, da je tako strašno bežal, ko so mu vojaki z blagoslovom papeževim in s križi na banderih nasproti prišli: kajti hudič se boji križa. Zdaj je že tretjič, ko je Garibaldi butil v skalo sv. Petra, in vsakrat jo je naletel „butec.“ Sam mora spoznati, da vsak njegov naskok zoper Rim je bil nesrečniši od poprejšnjega; pri tretjem pa je bil kar prav v nič djan.... Tako šviga Amerikanka tega široko-ustneža, čigar preklinovanja zoper duhovstvo in svetosti je vsa Italija polna. Zdaj naj gre k lačnim Benečanom njih otroke za demokracijo kerševat!

Ker pa Garibaldovo slavo zapisujemo v „zlate bukve 19. stoletja,“ ne smemo pozabiti njegove zmagovitosti lansko leto na Tirolskem... Tirolcev nekdo piše: Izmed mnogih bitev zoper garibaldovce ob deželnih mejah, pri katerih so bili le-ti skorej povsod premagani, je bila pač naj slavnjši za naše orožje 21. mal. travna ob Bečki (Bececca) v Judikarii. Imeli smo 4000—5000 mož.. rudečesrajčnikov je bilo gotovo do 20.000 bojevavcev, in Garibaldi jih je vodil. V začetku je bila bitva prav huda. Zdelo se je, da rudečesrajčniki nas hočejo kar požreti, toda prederzneži so bili od naših serčnih kardel v malo urah tako zdelani, da je polk za polkom bežal kamor in koder je mogel. Nikakor se niso več dali ustaviti. Zastonj je brez števila krati germel krič poveljnikov: „Stojte! stojte! otmite saj čast rudeče srajce. Vaš vojvod visokočastiti general Garibaldi vas prosi; vsa Italija na vas gleda.“ Vse zastonj! Beg je bil popolnoma; najmanj 1000 ljudi te derhali pa je bilo mertvih na mestu obležalo, do 2000 je bilo ranjenih in 1100 vjetih. Vso zgubo garibaldinov na Tirolskem njih lastni častniki cenijo na 10.000 mož, to je, 3000 mertvih, 5000 ranjenih in 2000 vjetih. (101 merkw. Geschichten, Insbr. 1867.)

Ali ni tudi to kaj posebnega, da tisto je Garibalda oteplo, kar je naj bolj sovražil in psoval? Namreč cerkev, ki je naj lepši poočitovana v pobožnih Tirolcih in v samem Rimu... Ali verjamete, sovražni „liberalci,“ nasprotniki cerkvenih pravic in nesnažni psovavci škofov in duhovnov, da se vam bo ravno tač godila na drugem polji? Nikar se ne veselite, nikar se ne posmehujte; tudi Garibaldi je precej dolgo šaril. —

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Lenka V. 1 gl. sr. — Da vse naklepe sovražnikov svete cerkve vničiš, te prosimo usliši nas! 1 gl. G. K. — K. K. 1 terdnj. za 2 gl. st. d. in U. M. pol gold. sr., proseče blagosl. in stanovitnosti do konca. — M. B. 2 gl. sr. s prošnjo blagosl. za srečno zadnjo uro. — Neka devica 1 gl. sr. za duše v vicah in srečno zad. uro. — G. fajm. J. Košmerl 6 gl. — Iz št. Vida nad Ipavo proseči blagosl. pošljejo: J. K. 3 gl. sr., F. Ž. 1 gl. sr.; za spreobn. nekega grešnika 1 gl. 50 kr. sr. Za afrikanški misijon. G. J. Košir iz št. Vida pri Ipavi 11 gl. — Lenka V. 1 gl.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Prest. je g. M. Abzec z Vač v Loko.

V goriški nadškofii. Umerla sta gg.: Mihelj Anton, štanielski kaplan, in Nagode Luka, spovednik na Sveti gori. R. J. P.

Pogovori z gg. dopisovavci.

P. H. R. v Adm.: Dan. naročena in poslana, cena na listu. — Gosp. L. G. Kop.: Prav zadovoljni.